



Victor Vasarely: La-Mi, 1973
© Szépművészeti Múzeum – Vasarely Múzeum

VASARELY

Szerigráfiák, multiplikák

Francia Intézet, 2016. március 18 – június 18.

A 2016 tavaszán megrendezésre kerülő Frankofón Fesztiválon a budapesti Vasarely Múzeum Victor Vasarely (1906–1997) művészetének egyik legjellemzőbb műfajára, a sokszorosított eljárásokkal készült szerigráfiák és multiplikák bemutatására fókuszál.

Victor Vasarely a huszadik század meghatározó művészegyénisége volt, az op art, a kinetikus és a nemzetközi geometrikus absztrakt művészet kulcsfigurája. Munkájának alapja elsősorban a grafikai tervezés, a reklámgrafika, a plakatív művészet volt, attól kezdve, hogy *Bortnyik Sándor* bauhausi alkotói alapokra épített budapesti magániskolájában, a Műhelyben reklámgrafikai képzésben részesült. Vasarely munkáival igyekezett a művészetet megszabadítani „elitista” hagyományaitól. Jelmondata volt, hogy a művészet legyen elérhető mindenki számára. A „művészet demokratizálása”, a sokszorosított grafika és multiplika vált művészeti produkciójának paradigmájává. ●

ÉS A HULLASZAG

Zappe László

Az Arzén és levendula egy dologban alighanem egyedül áll a világ színműirodalmában. A cselekmény egyetlen ép elméjű főszereplője színházi kritikus. Szakmájában ugyan elfogultatlansággal nem vádolható, de a darab sztorijában kétség kívül övé kell legyen a néző rokonszenve, minthogy egyedül ő normális. Csakhogy ő erről nem tud. Színházi emberként strindbergi módon gondolkodik, úgy hiszi, a családi terheltségtől ő sem szabadulhat. Legalábbis erre a felismerésre jut, amikor kiderül, hogy nemcsak köztudottan elmebeteg bátyja viselkedik furcsán, az Egyesült Államok elnökének képzeletét magát, miközben a pincében a Panama-csatornát ássa, az emeletet rohamozva meg hangos trombitaszóval riogatja a környéket, de bűbajos, aranyos, jótékonykodó nagynénjei is különös módon segítenek magányos, szomorú életű férfiakon. Szoba kiadása ürügyén csábítják őket házukba, és bodzaborba kevert arzénal szabadítják meg őket bánatos sorsuktól. A hullákat pedig a bátyja temeti el a Panama csatorna árkában, úgy tudva, hogy a munkaterületen pusztító sárgaláz áldozatai. Éppen tizenkettőnél tartanak, bár ezen vitatkoznak, minthogy az elsővel, az ötletadóval föltehetőleg még természetes halál végzett.

Már ebből is bőségesen támadhatna bonyodalom, a szerző, *Joseph Kesselring* azonban nem éri be ennyivel. A színházi kritikus éppen akkor fedezi föl a hullákat, amikor másik testvére, világgá kóborolt bűnöző, hazatér, mégpedig bűntársával, egy plasztikai sebésszel és egy további hullával együtt. Ezzel akár készen is lehetne az a vígjátéki háló, amelybe a szereplők minél jobban nyüzsögnek, annál jobban belebonyolódnak. Az írónak azonban még ez sem elég, rájuk küld egy hibbant rendőrt, aki drámaírónak képzeletét magát, és egy éjszakán át meséli készülő művének szüzséjét, amelyet a kritikus segítségével szeretne formába önteni.

Szörnyen vidám játék tehát, a komikus szituációknak, a nevetséges figuráknak különös aromát ad a halál folyamatos jelenléte. Morbid vígjáték. És látszólag magától működik. Bizonyára *Böhm György* rendező is így gondolja. Elég a technikai lebonyolítás, a nem túl összetett jellemű figurákat bármely színész képes színpadra tenni, az már direkt bónusz, hogy a két néni szerepére olyan minőségi színésznők állnak rendelkezésre, mint *Fehér Anna* és *Molnár Zsuzsa*, a bűnöző bátyot pedig *Zöld Csaba* nyilván remekül hozza. A testes, kicsit görbe hátú *Fila Balázs*nál

elképzelnem sem lehet alkalmasabbat a jámboran háborodott testvér megjelenítéséhez, *Chajnoczki Balázs* meg nagy ügybuzgalommal hajszolja végig magát, illetve a szerencsétlen kritikust a szerepen és az egyre vadabb bonyoldalmakon. Az ezekből kimaradó, de folyton beléjük botló menyasszonyát *Létay Dóra* masszív egészséggel, szigorú józansággal ajándékozza meg. *Újréti László* nagymagánszám-sorozatot ad elő, mint drámaíró őrmester. Kár, hogy túlfontoskodja a fontoskodót. Mások sokkal jobb szokott lenni.

A hátborzongatáshoz azonban nem elég folyton hullákat emlegetni. Ahhoz légtér is kellene. Mégpedig kettős légtér. A bájos idős hölgyek levendula- és uzsonnaillata meg a pince dohos hullaszaga. Az előbbiről nagyjából gondoskodik *Fehér Anna* és *Molnár Zsuzsa*. Dermesztően természetes eleganciával teszik és mondják a rémségeket. Nagyrészt azt is pótolják, ami *Bátonyi György* díszletében hiányzik – nem tudható, hogy ízlés, hozzáértés vagy egyszerűen pénz hiányában. *Túri Erzsébet* találóan kigondolt ruhái viszont sokat segítenek az alakok jellemzésében. A nénik eleganciája, a bolond testvér trópusi öltözéke, a bűnöző báty kinőtt, ócska öltönnye hozzájárul a figurához.

A hullaszagot azonban elfújja a bohózáti mechanizmus könyörtelenül működtetett gépezete. Valami hiányzik ahhoz, hogy a kommersz multság túllépjen önmagán. Talán egy csöppnyi szakmai komolyság. ●